

Doctor în istorie, conferențiar universitar, șef Catedra Istorie și Geografie, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”. Domenii de interes științific: istorie, științe politice, cultura media, patrimonial cultural. Discipline predate: Politologie, Doctrină politică, Cultura politică și mass-media. Autor de publicații științifice. Cărți publicate: *Cultura Basarabiei în perioada interbelică (1918–1940)*. Chișinău: S.n., 2011. Coordonator de ediție împreună cu Valentina Ursu la lucrările: *Centenarul Unirii: Educația în spiritul valorilor naționale din perspectiva dialogului pedagogic*. Ediția I. Chișinău: Garomont Studio, 2019; *Educația în spiritul valorilor naționale și universale din perspectiva dialogului pedagogic*. Ediția II. Chișinău: Garomont Studio, 2020.

Larisa NOROC

TINERII DE ASTĂZI DORESC SĂ AUDĂ ADEVĂRUL ȘTIINȚIFIC

Stimată doamnă Larisa Noroc, anul acesta Republica Moldova consemnează o istorie de 30 de ani, timp în care, în viața noastră, a tuturor, s-au produs multe schimbări. Liberalizarea, reabilitarea drepturilor la exprimare liberă, deschiderea dosarelor, eliminarea cenzurii politice au modificat profilul științelor umaniste, în mod special, al celei istorice și politice. Sunteți doctor în istorie și conferențiar universitar, titular al unor cursuri de științe sociale și politice. Cum s-a schimbat fața acestor științe?

De la 1991 la 1921 istoria cercetării și predării științelor socio-umaniste a avut o cale sinuoasă. În primii ani de democratizare, procesul de afirmare a adevărului științific era destul de complicat. În funcție de coloratura parlamentelor și guvernelor, situația cercetătorului, cadrului didactic a fost diferită în ceea ce privește accesul la informația ce reflectă evenimentele istorice și politice din trecut. O perioadă complicată a fost cea dintre anii 1994 și 2009. Îmi aduc bine aminte vizitele unor emisari politici la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” pentru a verifica orarele, planurile de studii. Aceștia nu-și ascundeau iritarea la vederea

unor titluri de cursuri precum: Istoria Românilor, Regimuri totalitare contemporane, Mișcarea națională în Basarabia de la mijlocul sec. al XIX-lea la 1917, Filosofia românească etc. Cu toate acestea, istoricii doritori de schimbare, au stat pe poziții și și-au apărat convingerile.

În anii 2000 lucram asupra tezei de doctorat pe tema „Renașterea culturii Basarabiei 1918–1940”. O bună parte din istorici care au asistat la analiza lucrării mele îmi sugera să modific denumirea temei dacă vreau să fiu promovată. Teza conținea informație de arhivă, memorii ale martorilor oculari și alte documente care demonstau că Basarabia interbelică a avansat mult din punct de vedere cultural și al conștiinței naționale. Sunt convinsă că perioada interbelică a fost o perioadă de cotitură pentru istoria românilor din stânga Prutului, timp în care s-au trezit și s-au dezvoltat sentimente naționale care au făcut posibilă, peste ani, calea independenței de după 1991.

În primăvara anului 2017 am devenit șefa Catedrei istorie și geografie. Presiunile ideologice de odinioară rămăseseră în trecut. În prezent, universitățile au libertatea de a propune planuri de învățământ cu discipline care să le dezvolte studenților competențe variate. Este

important de menționat că astăzi planurile de învățământ conțin cursuri la libera alegere. Adică, profesorii pot propune mai multe discipline, iar studenții fac alegerea. Acest lucru permite studentului să aibă un traseu individual, să contribuie la propria dezvoltare profesională.

Este la fel de adevărat că profesorul este liber să facă cercetare în funcție de interesul său științific. Dar, desigur, sunt probleme și la acest capitol. Una din probleme o constituie accesul la informație. Este necesar de menționat că, în anul 2021, rămân încă secretizate unele dosare cu privire la represiunile politice ale regimului totalitar, precum și unele acte cu privire la așa-numita „Troică specială” a NKVD a RSSM, a foamei din 1946–1947 ș.a. Acestea se află în arhivele Ministerului de Interne sau SIS. De exemplu, eu mi-am propus să studiez problema deportărilor din satul meu de baștină, Ghidighici. Când am mers la arhiva Ministerului de Interne cu un șir de demersuri din partea instituției în care activez, nu mi s-a permis să lucrez nici măcar cu catalogul de date ca să văd cel puțin ce documente există în fonduri. Mi s-a invocat „dreptul la secretul informației personale” și mi s-a cerut procura notarială de la persoanele supuse represiunilor. Evident că multe persoane supuse represaliilor fie nu sunt în viață, fie nici ele, nici rudele lor de gradul I nu pot fi convinse să meargă la notar pentru a face procură. O altă problemă este de ordin financiar. Activitatea de cercetare este insuficient apreciată, cercetătorul o face mai mult din abnegație și voluntariat.

Sunteți și cadru didactic universitar, conferențiar, dar și șeful Catedrei de istorie și geografie la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”. Este evident faptul că lucrurile nu mai arată ca în urmă cu 30 de ani, că nu mai sunteți restricționați să vorbiți adevărul de la catedre. Îi mai interesează pe studenți acest adevăr, adică cel care a fost obnubilat și interzis timp de decenii sau generația de azi este orientată spre altă realitate?

Tinerii de astăzi doresc să audă adevărul științific, bazat pe argumente. Este de menționat că în era digitală studenții au acces la diferite surse de informare, unele din acestea prezentând păreri subiective sau manipulări. Iată de ce profesorul trebuie să fie deschis spre discuții, atent și receptiv la întrebările tinerilor, să susțină prin dovezi și argumente adevărurile științifice și să combată falsurile. Am observat că studenților de azi le plac lecțiile interactive, analiza/rezolvarea situațiilor de problemă.

Activitatea de pedagog cere multă dăruire, muncă și disciplină. Trebuie de spus că norma didactică a unui cadru didactic din învățământul superior, foarte mare, este alcătuită din activitatea didactică, metodică și științifică. Profesorului îi este complicat, poate chiar imposibil să fie excelent la toate capitolele. De exemplu, în decursul unui an de studii, un conferențiar universitar trebuie să realizeze 680 de ore, în mare parte auditoriale. În prezent, când numărul studenților este în diminuare, profesorul trebuie să fie preocupat și de promovarea ofertelor universității sale.

Aveți cursurile cu studenții celor câteva facultăți ale universității: cu viitori filologi, istorici, artiști plastici, psihologi. Care din ei este mai interesat de științele filosofice, politice, economice? Și ce politică are universitatea Dumneavoastră în acest sens?

În societate persistă încă reticența față de cursurile de orientare socio-umană, din motiv că acestea și-au căpătat o imagine negativă în perioada sovietică. Chiar și unii profesori ne întrebă dacă predăm încă la aceste discipline marxism-leninismul sau economia politică dogmatizată. Desigur, conținuturile acestor discipline au evoluat mult și scopul lor este nu de a îndoctrina, ci de a forma studenților un orizont larg de cunoștințe, de a dezvolta cultura lor politică, mass-media, economică etc. Un filolog nu poate să dea o analiză corectă unei opere literare, de exemplu, romanului lui Marin Preda

„Cei mai iubiți dintre pământeni”, un pictor nu poate să ilustreze o lucrare, un manual cu conținuturi istorice, fără a cunoaște contextul istoric și politic al perioadei. Un psiholog nu va putea să înțeleagă acțiunile, nu va da apreciere corectă atitudinilor unei persoane fără a înțelege mediul social și politic în care aceasta a fost educată. Eu sunt convinsă că discipline socio-umaniste sunt foarte importante, pentru că ele contribuie la educarea cetățeanului, le dezvoltă cultura civică, dar și competențe economice etc. Planurile de învățământ prevăd includerea disciplinelor de orientare socio-umană. Politica UPSC este de a

ajusta aceste cursuri la domeniul de învățământ. De exemplu, la specialitățile de psihologie se predă filosofia domeniului, psihologia politică, cultura politică și mass-media, economia socială. Cei de la arte plastice ascultă filosofia culturii, estetica artelor plastice, dar și bazele antreprenorialului sau micro-macro economia etc.

Stimată doamnă doctor Larisa Noroc, vă mulțumesc frumos și vă urez succese în noul an de învățământ!

Interviu realizat de Rodica GOTCA